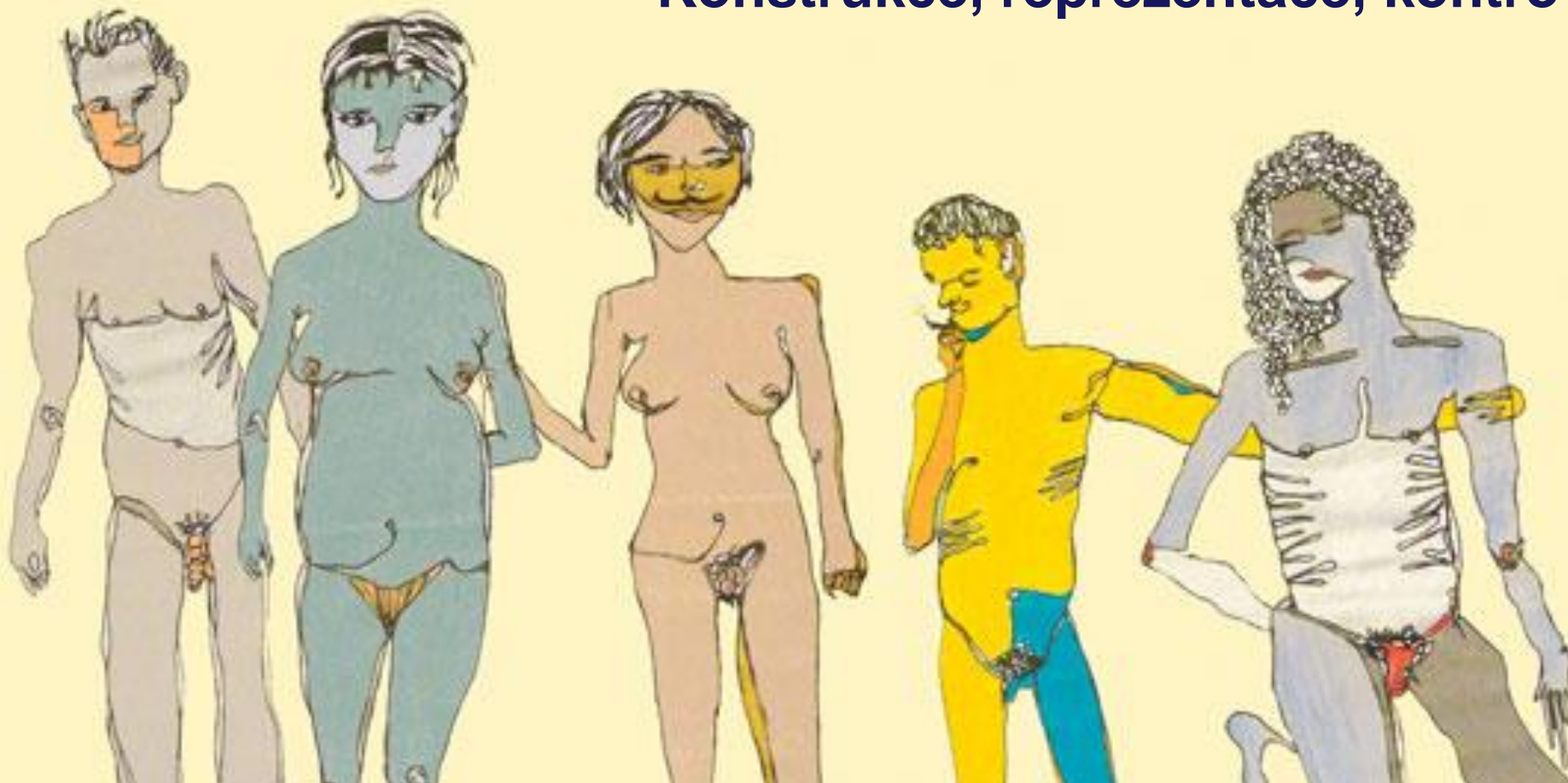

Gender a sexualita

Konstrukce, reprezentace, kontroverze.

Současná česká společnost
20. listopadu 2018

Jakub Mlynář
jakub.mlynar@ff.cuni.cz

Sociologie a sexualita

- *strukturně funkcionalistický pohled*: rodina a manželství jako instituce regulující sexuální chování → reprodukce a socializace dětí ve stabilním prostředí (sexuální vztah prohlubuje pouto mezi mužem a ženou)
- *kritická teorie*: sexualita jako oblast reprodukce společenských vztahů – dominance normy, marginalizace odchylek jako dysfunkcí/deviací
 - protikladná binární schémata opatřená normativními a morálními hodnotami: hetero- × homosexualita, ženství × mužství
 - kritika diskurzu „přirozenosti“ a „samozřejmosti“
- *symbolický interakcionismus*: konstituce symbolických významů v interakčních procesech; „passing“; „doing gender“ – kategorizace a identifikace
- narůstající zájem o téma těla a tělesnosti v sociologii (skrze kulturní antropologii) od 70. let 20. století

SEXUAL ORIENTATION AND GENDER IDENTITY THROUGHOUT HISTORY

Lesbian, gay, bisexual, transgender, intersex and related identities have been present in various forms throughout history. All cultures have included, with varying degrees of acceptance, individuals who practice same-sex relations as well as those whose gender, gender identity and gender expression challenge prevailing norms, and many cultures still do.

UNITED STATES
Native American Great Plains tribes viewed gender on a spectrum from male to female, including transgender and intersex persons who were considered to have special spiritual significance.

PORTUGAL
16th-19th Century: In Lisbon, communities of men and women were known to have same-sex relationships, and were targeted by the Inquisition.

ITALY
15th-17th Century: During the early Renaissance, "masculine love" was a term used to describe male homosexual orientation (also used in France and England). Michelangelo described same-sex love in his poems, although these references were later edited out. Ancient marble statues unearthed in Rome depicting intersex people inspired a number of Renaissance artists.

ALBANIA
Women identified as burnesha, who take a chastity vow at a young age, can live as men and assume traditionally male roles in society and in their family.

ANCIENT GREECE
6th Century BCE - 6th Century CE: Male homosexuality was an accepted phenomenon, practiced by high-status individuals usually with younger men. The poet Sappho wrote about her affection and desire for other women. The philosopher Plato spoke of a third sex, which was both male and female, as part of original human nature.

RUSSIA
The indigenous Chukchi people in Siberia identified seven genders in addition to male and female.

CHINA
1st century BCE - 17th century CE: Homosexuality was considered a sign of cultural elitism, was not persecuted, and has been documented as early as the Qing, Han and Tang dynasties in poetry and songs.

KOREA
1st century BCE - 1st century CE: Songs and poems from the ancient Silla Dynasty spoke of affection among men, especially among a group of elite male warriors, the *hwarang*, who were known to form same-sex relationships.

INDONESIA
The Bugis ethnic group, native to the Indonesian island of Sulawesi, recognizes three sexes (female, male and hermaphrodite), four genders (women, men, transmen = calalai, and transwomen = bissu), and a fifth meta-gender group, the bissu.

SAMOA
Fa'afafine are a third-gendered people who are mostly born biologically male, but have gender expressions and identity that embody both masculine and feminine behaviour.

NEPAL
The Buddhist term *Maitri*, meaning mental union and loving-kindness, is used to identify transgender people (as well as same-sex couples) and is an accepted part of Nepalese culture since ancient times.

INDIA
Same-sex relations were accepted until British colonialism. Third gender and gender-variant people are still today recognized and accepted throughout Indian cultures.

MEXICO
In the Mayan culture of the Yucatan Peninsula, sexual relations between men were accepted as part of the social structure. Other indigenous peoples in the region have similar traditions.

NIGERIA
Among the Igbo people of Nigeria (and parts of Benin), a married woman with independent wealth may choose to separate from her husband and marry one or more women.

SOUTH AFRICA
16th-20th century: Wealthy and powerful women, could – even if already married to a man – marry other women, and having many wives was seen as a reflection of prosperity.

KENYA
Among the Nandi people, women may marry other women. The older generally takes on a traditionally male role and is considered a "female husband". The younger may become pregnant by a man but the legal and social "father" of the children will be the female husband.

EGYPT
24th century BCE: The ancient Egyptian royal servants Niankikhnum and Khnumhotep are believed to be among the first recorded same-sex couple in history, as reflected by the drawings in their tomb.

ANGOLA
16th-17th century: Some communities openly accepted homosexuality, cross-dressing and other behaviour blurring the lines of gender stereotypes.

DEM. REP. OF CONGO
16th-17th century: Men who acted and dressed in a manner considered feminine and women who acted and dressed in a manner considered masculine, were identified as *kitesha*.

Zdroj: Washington Post

THIS INFOGRAPHIC IS PRESENTED BY A JOINT EFFORT OF

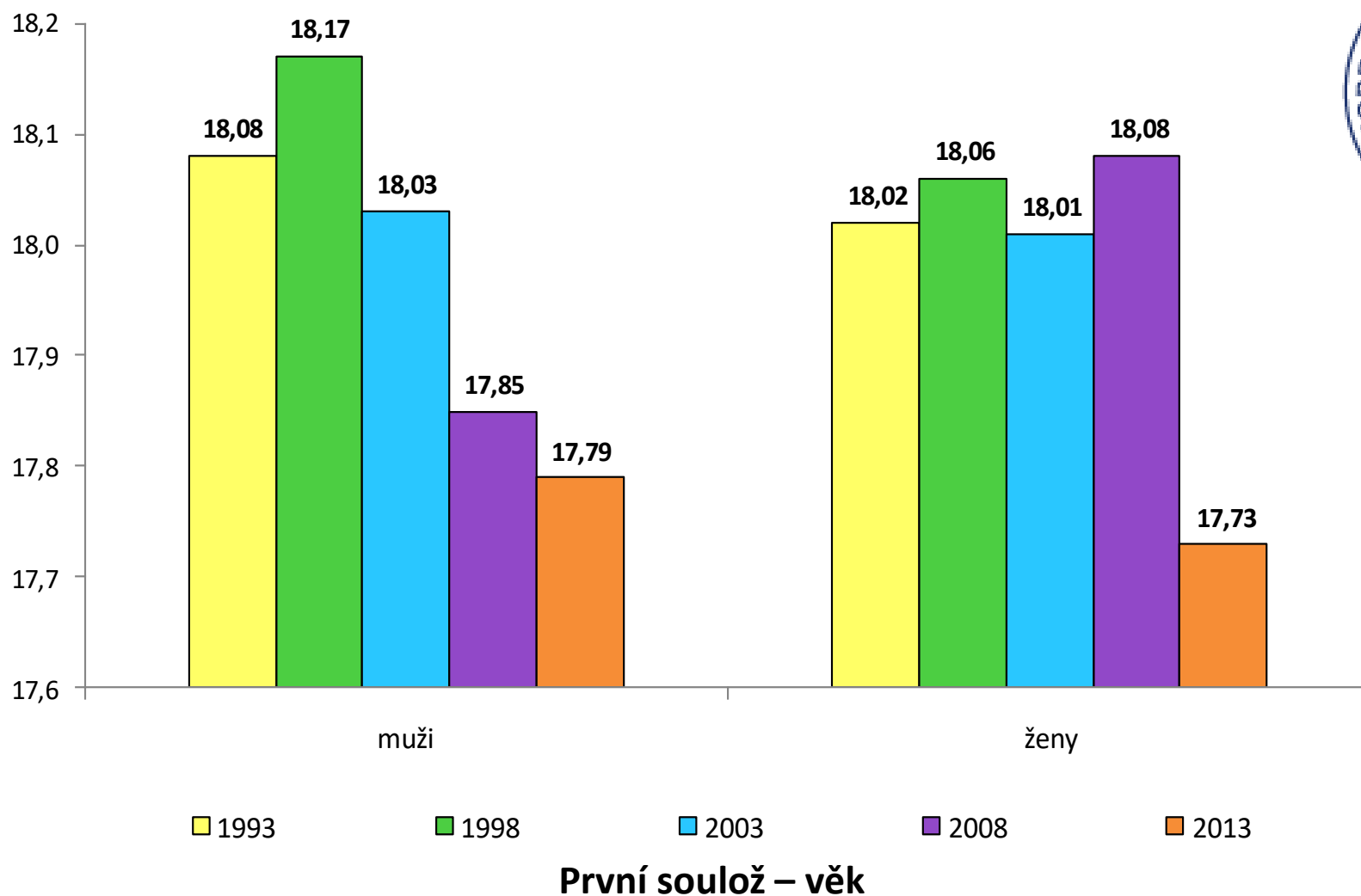
WITH THANKS TO RESEARCHERS AT THE BURKLE CENTER FOR INTERNATIONAL RELATIONS, UCLA

IN COMMEMORATING
INTERNATIONAL DAY AGAINST HOMOPHOBIA & TRANSPHOBIA
MAY 17, 2014

Sexuální chování obyvatel ČR

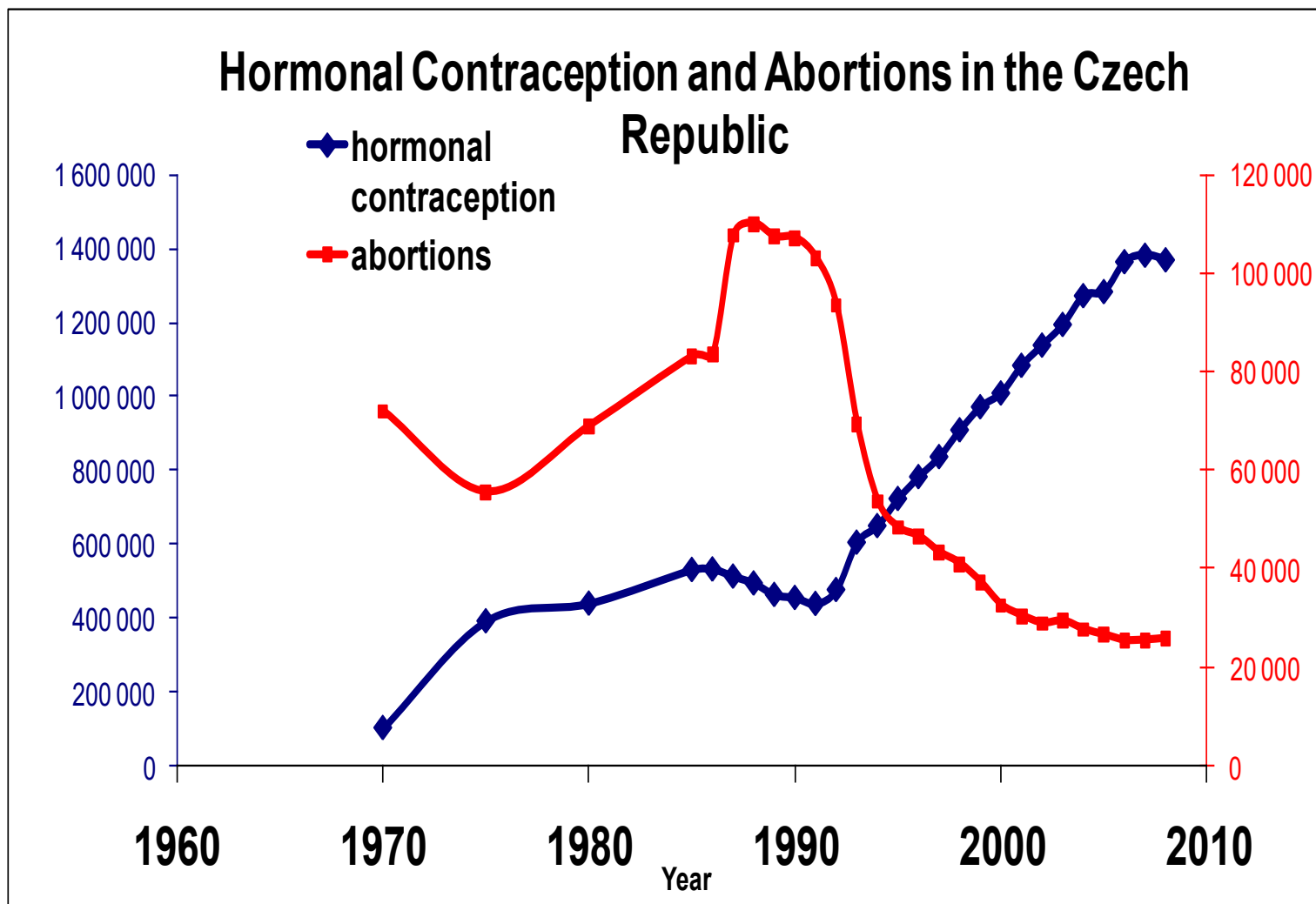
- pravidelné průzkumy realizuje Sexuologický ústav VFN a 1. LF UK od roku 1993 v pětiletých intervalech (Petr Weiss, Jaroslav Zvěřina)

Zdroj:
SÚ VFN
a 1. LF
UK

Sexuální chování obyvatel ČR

- pravidelné průzkumy realizuje Sexuologický ústav VFN a 1. LF UK od roku 1993 v pětiletých intervalech (Petr Weiss, Jaroslav Zvěřina)

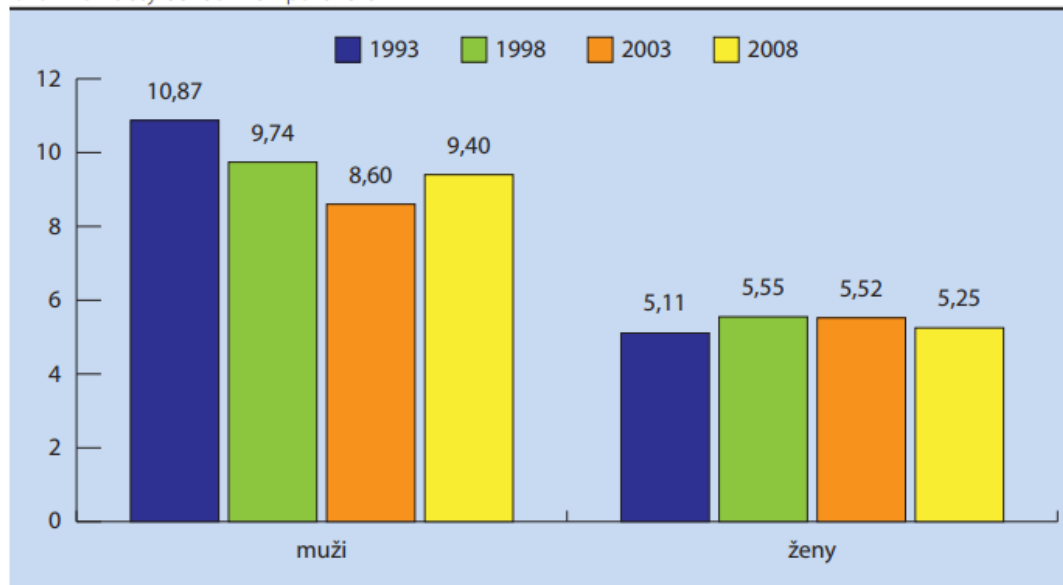

Zdroj:
SÚ VFN
a 1. LF
UK

Sexuální chování obyvatel ČR

- pravidelné průzkumy pětiletých intervalů

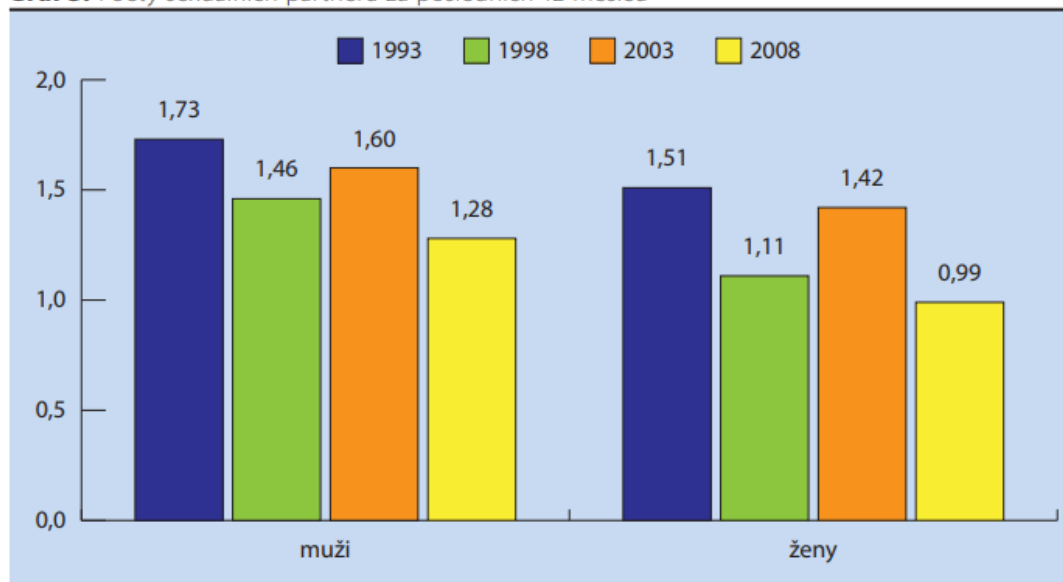
Graf 2. Počty sexuálních partnerů

od roku 1993 v

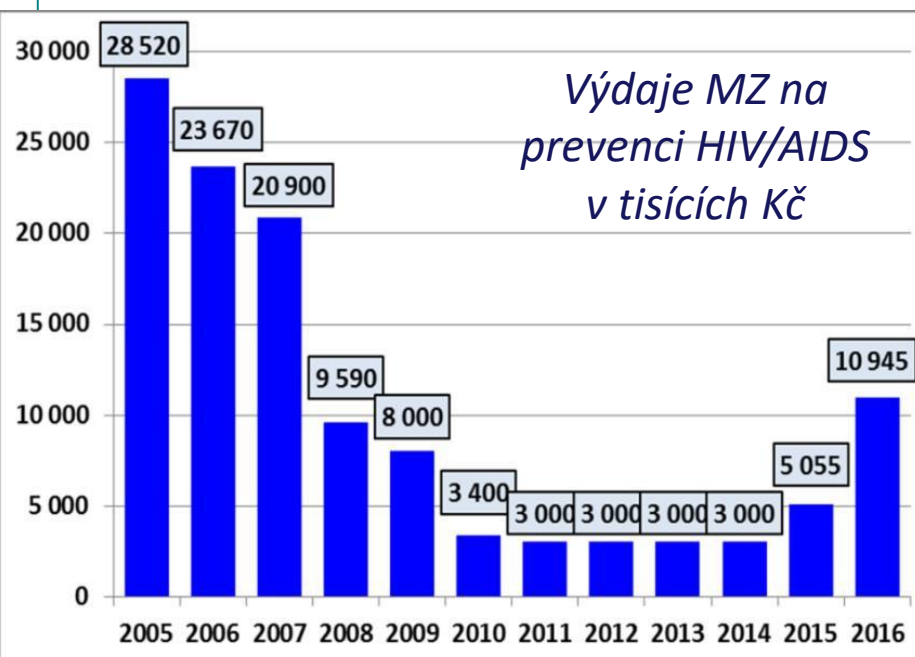
Graf 3. Počty sexuálních partnerů za posledních 12 měsíců

Zdroj:
Weiss &
Zvěřina,
2009

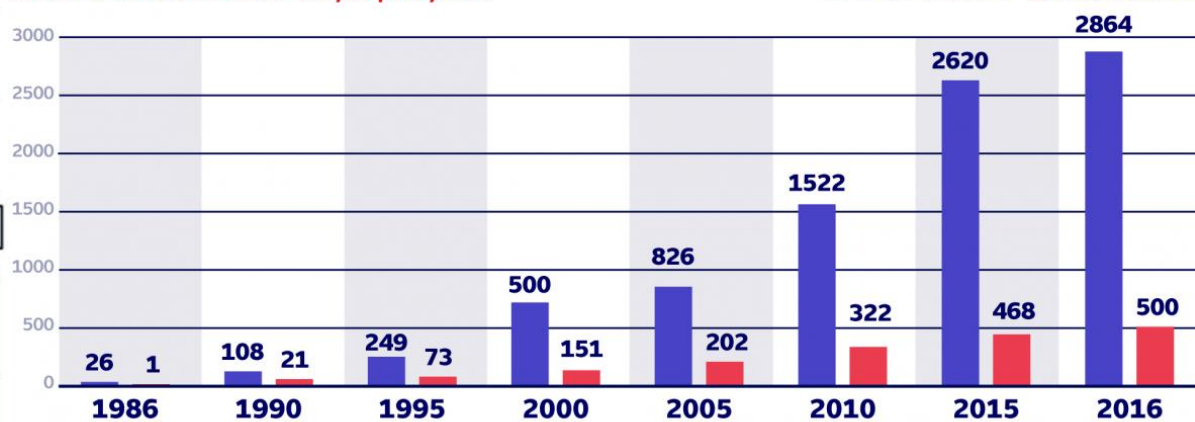
Sociologie a AIDS

- „Je až s podivem, že v českém kontextu HIV/AIDS stále ještě nebylo objeveno jako kulturně-společenské téma.“ (Kolářová, 2009)
- „Zatímco zahraniční výzkumy se na problematiku HIV/AIDS v současnosti zaměřují stále častěji, velký nedostatek lze spatřovat v tom, že v českém prostředí, přestože se mu problematika HIV/AIDS zcela nevyhýbá, podobné výzkumy téměř chybí.“ (Skálová, 2015)
- **K. Kolářová** o diskurzu rizika v prevenci AIDS (2009)

HIV/AIDS v České republice

Občané ČR a cizinci s trvalým pobytem

Zdroj: SZÚ

Konstrukce a reprezentace

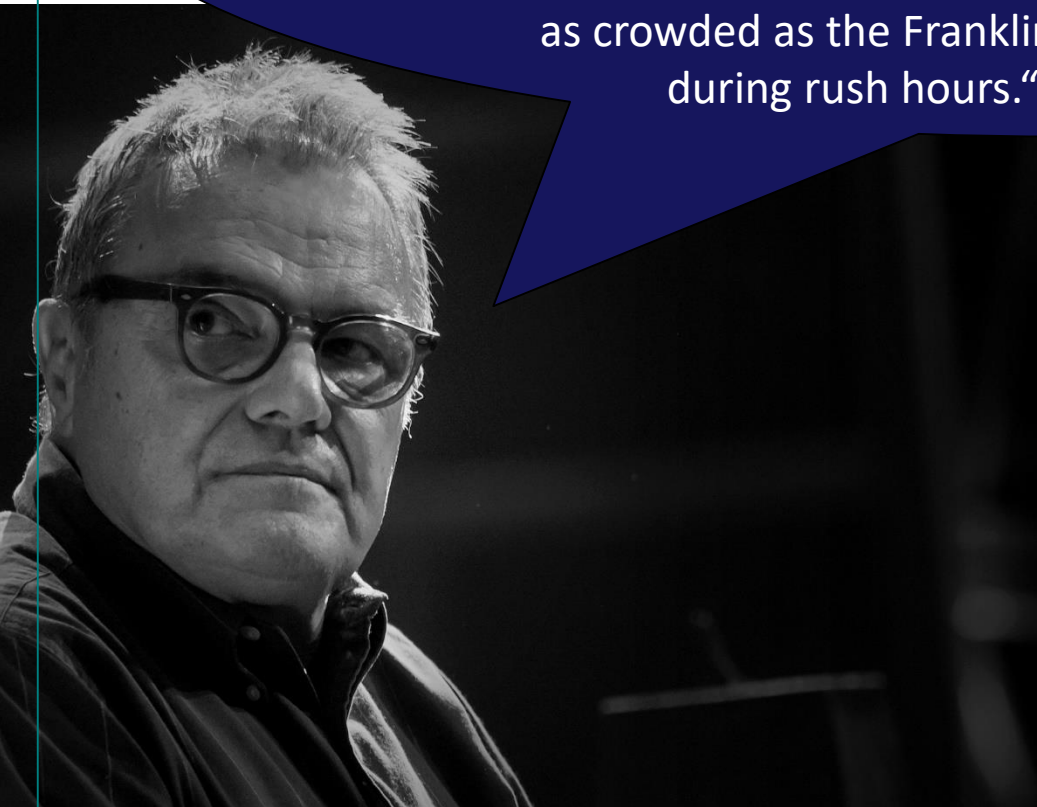
- maskulinní identity (Švaříčková Slabáková a kol. 2012)
 - *historický pohled*: válečnictví; rytířství; kavalírství...
 - *současnost*: deinstitucionalizace otcovství; živitelství; metrosexualita; kyberprostor...

Konstrukce a reprezentace

- sexualita a tělesnost v reklamě

„Everybody knows that the sex is the quickest way to make the money with the help of the cinema, music or advertisement. And mostly this, the easiest way is chosen. If you want to sell a compact disc album or a movie, make an effort to find a pretty girl with beautiful tits and a shapely bottom. That's enough, even it is a way as crowded as the Franklin-Delano-Roosevelt-Avenue during rush hours.“ (Toscani 1997, p. 43)

Konstrukce a reprezentace

- sexualita a tělesnost v reklamě

VÝZKUMNÍCI: SEX V REKLAMĚ NEPRODÁVÁ

Silvie Lauder
28. 6. 2017 11:30

◀ Reklama Sex

Vždy, když přijde řeč na reklamy se sexuální tematikou či podtextem, mají její zastánci dva hlavní argumenty: jednak ten, že více či méně odhalená ženská těla, na které se v tomto typu reklam obvykle díváme, jsou krásná. A dále ten, že zkratka „sex sells“, jak s obvyklou výstižností shrnuje angličtina předpoklad, že kde je sex, tam rostou prodeje. A že je tedy ve světě byznysu taková reklama naprosto přijatelná, protože firmy mají právo podpořit maximální možný prodej svých výrobků.

Zatímco první argument lze vyvracet jen obtížně zejména proto, že to je pravda, druhý stojí na značně vratkých nohou. Jak nyní zjistili výzkumníci ze tří amerických univerzit analýzou 78 studií provedených mezi lety 1967 a 2017, sex v reklamě sice zvyšuje pozornost a zájem zákazníků, ale nemá dopad na jejich nákupní chování. Autoři studií zkoumali celkem 17 tisíc zákazníků - zejména ve Spojených státech, ale i Austrálii, evropských či asijských zemích. Jde o první souhrnnou analýzu svého druhu.

Konstrukce a reprezentace

- sexualita a tělesnost v reklamě

Articles

The effect of exposure to sexual appeals in advertisements on memory, attitude, and purchase intention: a meta-analytic review

John G. Wirtz , Johnny V. Sparks & Thais M. Zimbres

Pages 168-198 | Received 05 Sep 2013, Accepted 08 Feb 2017, Published online: 16 Jun 2017

 Download citation <https://doi.org/10.1080/02650487.2017.1334996>

 Check for updates

 Full Article

 Figures & data

 References

 Citations

 Metrics

 Reprints & Permissions

Get access

ABSTRACT

Researchers have often attempted to answer the question, 'Does sex sell?' In this article, we present a meta-analysis of studies that used an experiment to test the effect of sexual appeals in ads on memory, attitude, and purchase intention. Our analysis revealed a significant positive effect for sexual appeals on ad recognition and recall (weighted Cohen's $d = .38$, $p < .001$), but the effect on brand recognition and recall was not significant ($d = .09$, $p = .30$). We also found that the effect of sexual appeals on attitude towards the ad was not significant ($d = -0.07$, $p = .26$); however, additional analysis showed that males ($d = .27$, $p < .01$) evaluate ads with sexual appeals significantly more positively than females ($d = -.38$, $p < .001$). Finally, we found a small significant negative effect on brand attitude ($d = -.22$, $p < .05$), but no effect on purchase intention ($d = .01$, $p = .94$).

Konstruk

Rhesus macaques form preferences for brand logos through sex and social status based advertising

M. Yavuz Acikalin , Karli K. Watson, Gavan J. Fitzsimons, Michael L. Platt

Published: February 20, 2018 • <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0193055>

Article	Authors	Metrics	Comments	Media Coverage
				

- Correction
- Abstract
- Introduction
- Materials and methods
- Results
- Discussion
- Supporting information
- Acknowledgments
- References

- Reader Comments (1)
- Media Coverage (0)
- Figures

Correction

5 Mar 2018: The PLOS ONE Staff (2018) Correction: Rhesus macaques form preferences for brand logos through sex and social status based advertising. PLOS ONE 13(3): e0194055. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0194055> | [View correction](#)

Abstract

Like humans, monkeys value information about sex and status, inviting the hypothesis that our susceptibility to these factors in advertising arises from shared, ancestral biological mechanisms that prioritize social information. To test this idea, we asked whether rhesus macaques (*Macaca mulatta*) show choice behavior that is similar to humans in response to sex and social status in advertising. Our results show that monkeys form preferences for brand logos repeatedly paired with images of macaque genitals and high status monkeys. Moreover, monkeys sustain preferences for these brand logos even though choosing them provided no tangible rewards, a finding that cannot be explained by a decision mechanism operating solely on material outcomes. Together, our results endorse the hypothesis that the power of sex and status in advertising emerges from the spontaneous engagement of shared, ancestral neural circuits that prioritize information useful for navigating the social environment. Finally, our results show that simple associative conditioning is sufficient to explain the formation of preferences for brand logos paired with sexual or status-based images.

- sexualita a těle:

Artic

T

O

a

Joh

Page

“D

AB

Res

met

attit

rec

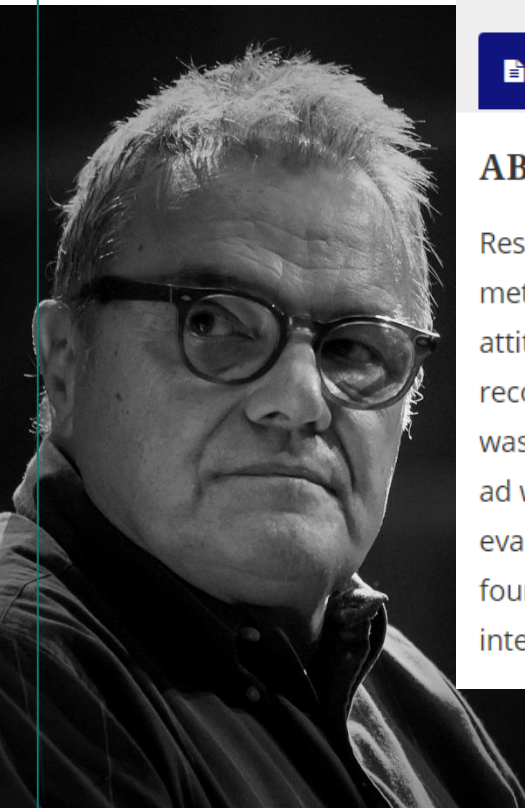
was

adv

eva

fou

inte

Konstrukce a reprezentace

- sexualita a tělesnost v reklamě (Nejezchlebová, 2010)
 - analýza **1127** tištěných reklam
 - kategorizace a rozbor sexuálních znaků
 - *sexuální chování*: interakce (blízkost, intimita, akce); jedinec (muž × žena – u žen podrobněji postoj, pozice rukou a nohou, gesta, ústa, oči...); zobrazení nahoty (i náznakem)
 - *sexuální referenty*: barvy, prostředí, předměty na scéně
 - *textová složka*: přímý i nepřímý odkaz k sexu; latentní významy

Konstrukce a reprezentace

MAGIE KOTÁNYI

*Svolně přiznává i důvěrně blízké.
Kotányi Paprika.*

PAPRIKA

Paprika
lahůdková
mletá

KOTÁNYI

www.kotanyi.cz

Vaše svědomí
říká ne.
Vaše tělo
říká ano.

Míváte výčitky svědomí, že při přípravě jídla používáte tuk? To ale nemusíte, pokud si vyberete ten správný tuk! Nová Flora obsahuje více než 50 % vícenenasycených mastných kyselin, především omega-6, a nyní navíc i vyšší podíl mastných kyselin omega-3. Ty se řadí mezi esenciální mastné kyseliny, které si tělo neumí vyrobit samo, zároveň je však nutně potřebuje. Přispívají totiž ke snížení hladiny cholesterolu a ke zdravému fungování vašeho srdce a cév. Konečně si můžete bez výčitek svědomí pochutnat, a zároveň tím prospět svému srdci.

Flora

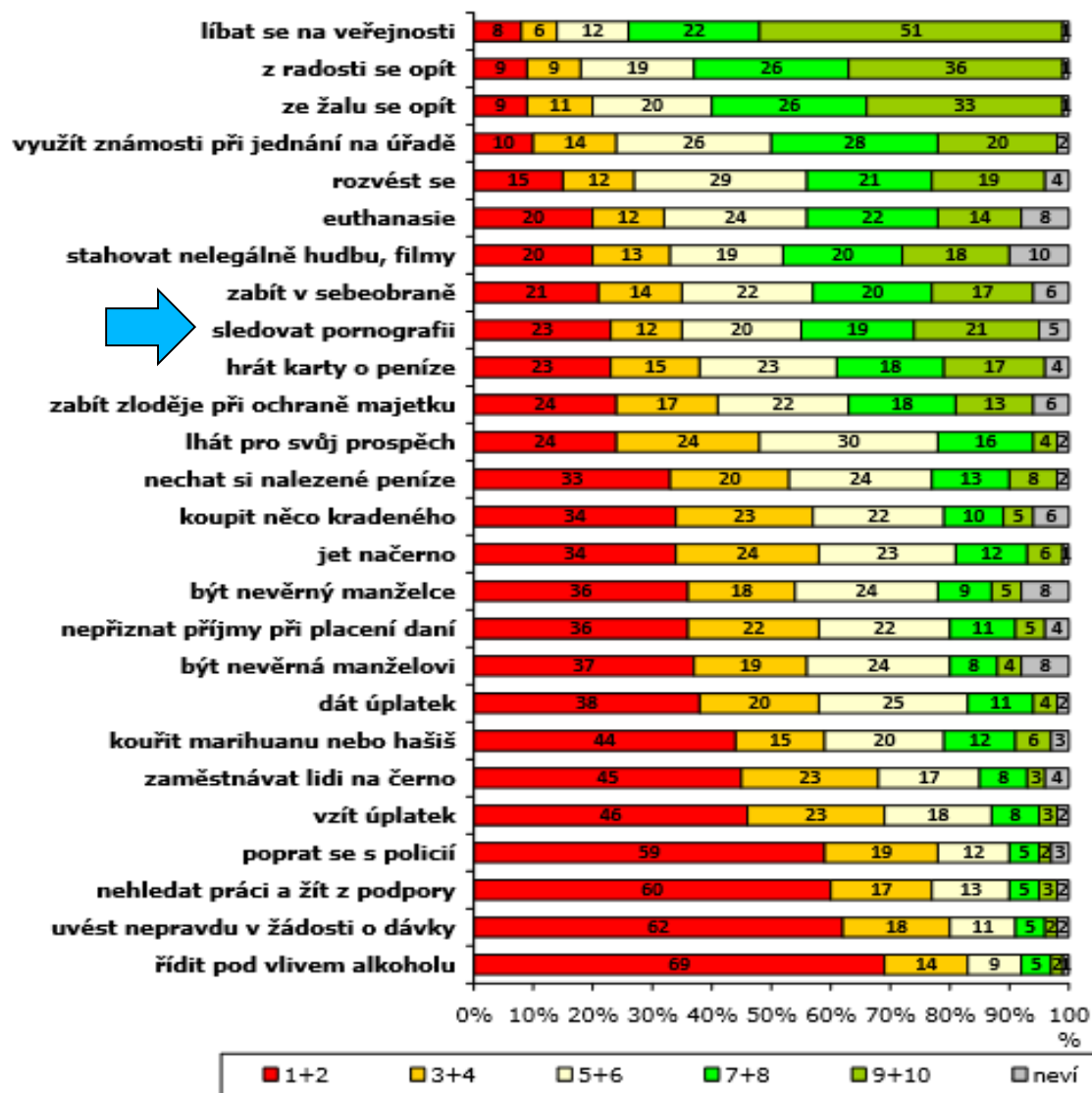
Flora

Plni života? Jen tak dál. Flora.

Konstrukce a reprezentace

- *pornografie* – rozmach v souvis

Graf 1: Morální přijatelnost některých druhů chování^a (v %)

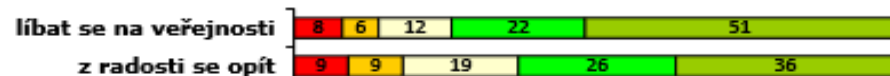
Pozn.: Položky v grafu jsou řazeny vzestupně dle součtu kategorií „1+2“. To znamená, že první položka je nejméně nepřijatelná, poslední nejvíce nepřijatelná.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 3. 2015, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Konstrukce a reprezentace

Graf 1: Morální přijatelnost některých druhů chování^a (v %)

- *pornografie* – rozmach v souvis

Tabulka 2: Morální nepřijatelnost vybraných druhů chování – srovnání podílu zastoupení odsuzujících odpovědí (1+2) za kohorty 15-19, 45-59, 60+ (v %).

	15-19	45-59	60+
Řídit pod mírným vlivem alkoholu.	56	69	74
Jet načerno ve vlaku, autobuse, tramvaji či metru.	19	32	59
Nehledat práci a žít jen z podpory a darů.	42	53	69
Kouřit marihuanu nebo hašiš.	18	41	61
Sledovat pornografii	9	21	36
Dát úplatek.	23	35	47
Vzít úplatek	37	45	52
Využít známosti při jednání na úřadě.	4	10	14
Koupit něco kradeného.	13	32	43
Lhát pro svůj prospěch.	10	21	30
Nechat si nalezené peníze.	35	54	61
Stahovat nelegálně hudbu, filmy z internetu	6	22	27
Hrát karty o peníze.	29	39	49
Zabít v sebeobraně.	18	24	29

Pozn.: Položky v grafu jsou řazeny vzestupně dle součtu kategorií „1+2“. To znamená, že první položka je nejméně nepřijatelná, poslední nejvíce nepřijatelná.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 3. 2015, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Konstrukce a reprezentace

- *pornografie* – rozmach v souvislosti s internetem
 - nejasné vymezení (× umění, erotika) • ● ●
 - reprodukce genderových struktur (Lišková 2009)
 - vytváření zkreslených představ; vznik závislostí a poruch

„jakákoliv sexuálně explicitní reprezentace“
(McCreadie Lillie, 2004)

I shall not today attempt further to define the kinds of material [pornography]... but I know it when I see it.

(Potter Stewart)

izquotes.com

Konstrukce a reprezentace

- *pornografie* – rozmach v souvislosti s internetem
 - nejasné vymezení (× umění, erotika) • ● ●
 - reprodukce genderových struktur (Lišková 2009)
 - vytváření zkreslených představ; vznik závislostí a poruch

„jakákoliv sexuálně explicitní reprezentace“
(McCreadie Lillie, 2004)

Pornografie to nebyla, brání Rozhlas kritizovaný pořad. Cenzura je cesta do pekel, varuje Fischer

27. 7. 2018

Rozhlasový pořad odvysílaný začátkem června byl označen za pornografický, ale s ohledem na jednoznačný zařazení na sobotní dopoledne vhodné. Uvedl Jiří Hošna. Šéfredaktor stanice Vltava Petr Fischer oceňované knihy před kritiky hájí. Podle něj je označování za pornografii cenzurou umělecké tvorby a cestou do pekel.

Pořad trval dvě hodiny, nazval bych ho lyrickým zamyšlením nad tématem vody a plavání, nic víc to není, říká šéf Českého rozhlasu 3 – Vltava Petr Fischer ke kritice dopoledního vysílání rádia s erotickými prvky. Pasáž měla vyjít v jiných hodinách, je to ale na posouzení regulátora. Pornografie má vzbudit vzrušení, toto byl umělecký záměr, dodává Fischer.

Zdroj:
ČT, DTV

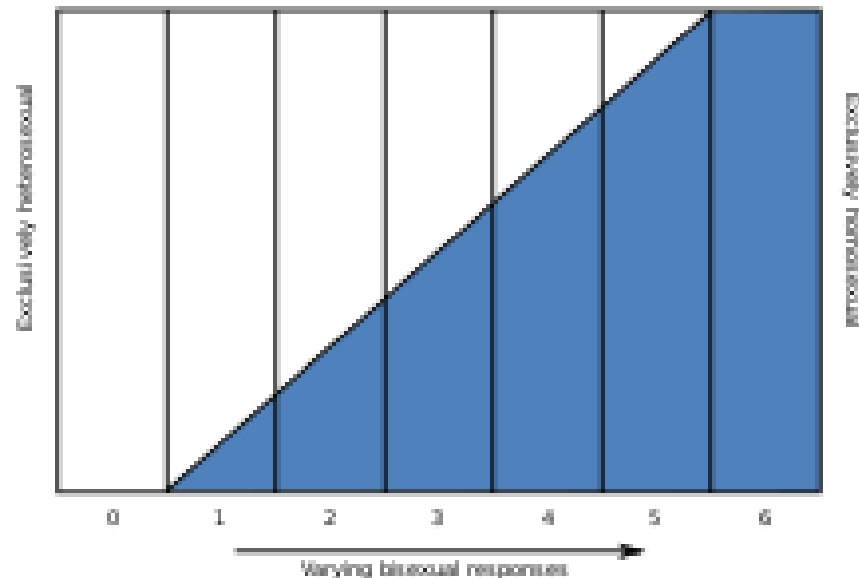
Kontroverze – sex jako práce

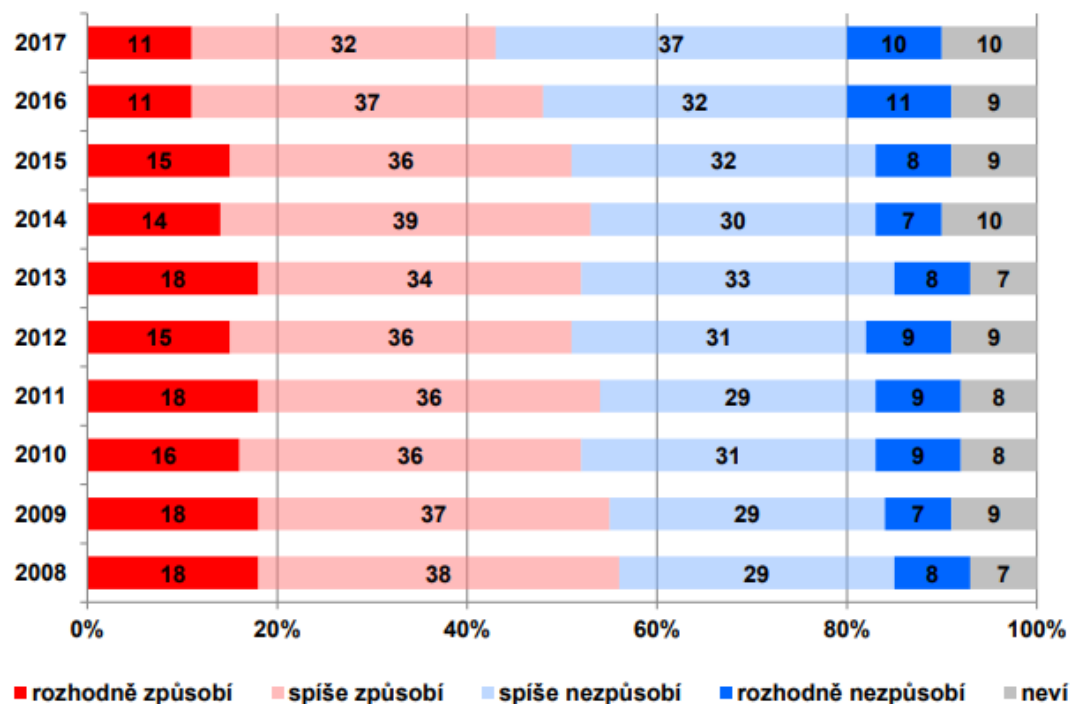
- v ČR „právní vakuum“ – prostituce není povolena ani zakázána
- kvalitativní sociologická studie např. Hall (2007):
 - „transakční sex“ má podobu kontinua
 - pověst ČR a Prahy je udržována i pornografickým průmyslem
 - dočasnost sexuální práce

Kontroverze – homosexualita

- Kinseyho škála sexuální orientace (1948)
- postoje k homosexualitě

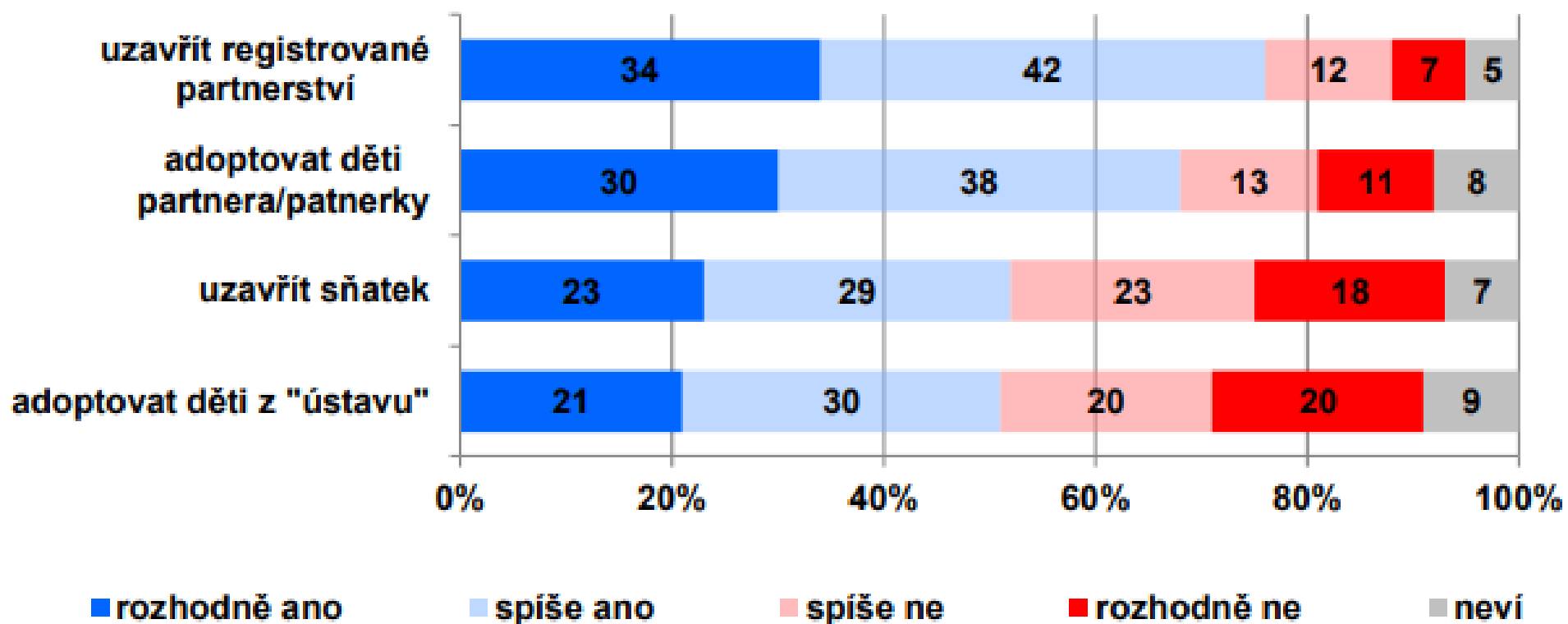
Graf 1: Způsobí přiznání k homosexualitě potíže v soužití s ostatními lidmi ve Vašem městě či obci?¹

Kontroverze – homosexualita

- Kinseyho škála sexuální orientace (1948)
- postoje k homosexualitě

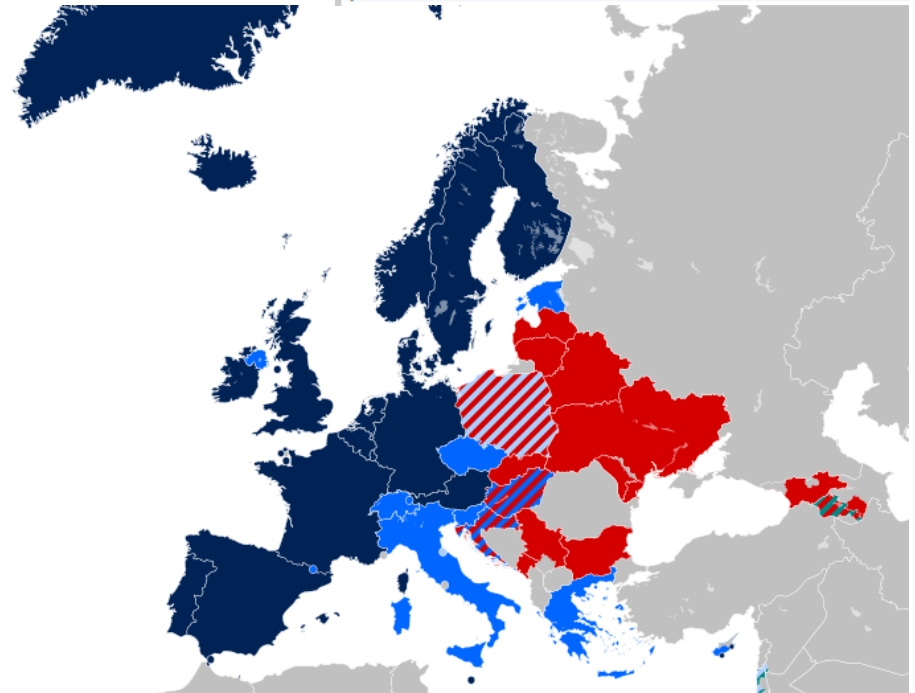
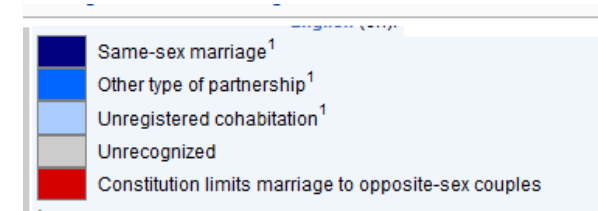
Graf 2: Homosexuální ženy a muži by měli mít právo...³

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 8. – 18. 5. 2017, 1019 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Kontroverze – homosexualita

- Kinseyho škála sexuální orientace (1948)
- postoje k homosexualitě
 - postoje vůči registrovanému partnerství od r. 2008 dosti stabilní, postoje vůči adopci dětí ve sledovaném období stále pozitivnější (od r. 2008 do r. 2017 změna o cca 10 %)
- registrované partnerství (v ČR od 1. 7. 2006)
- K. Nedbálková (2011): sociologický výzkum lesbických rodin (etnografie)
- od r. 2018 – výzkum homoparentality na SoÚ (<http://homoparentalita.soc.cas.cz>)

Prague
Pride
(od r.
2011)

Závěrečné shrnutí

- sociologie může v souvislosti s genderem/sexualitou napomoci zpochybnit „samozřejmost“ užívaných (analytických) pojmů a kategorií
- pokud jde o postoje veřejnosti, je ČR jednou ze sexuálně „liberálnějších“ zemí (zvláště dle pravidelných výzkumů sexuologů)
- přesto se u nás občas objevují kontroverze kolem sexuální výchovy, pornografie, prostituce a jiných témat (medializace → data)
- sociologických výzkumů je v této oblasti v ČR realizováno poměrně málo; v posledních letech se však situace začíná měnit (sexualita, homoparentalita aj.)

Děkuji za pozornost!